

Ірина Пісулінська

ШЛЮБНІ ПОДАРУНКИ

Як ми вже з вами з'ясували, на „весіллі” у тварин, як і в людей, є музика, пісні і танці. А яка ж весільна урочистість без подарунків? Вони – чудовий спосіб виявити свою прихильність. Є у тварин і подарунки!

Частування для нареченої

Подарунки! Ну, хто ж не любить їх отримувати? І дарувати – теж приємно, адже подарунок приносить радість милій серцю людині.

А ось для павучка зробити подарунок „нареченій” – це ще й шанс залишитися живим, адже самки павуків відзначаються канібальськими нахилами. Смачна мушка у подарунок тамує голод агресивної „нареченої” і відвертає її увагу від апетитного „жениха”. Якщо ж подарунок не вгамує апетит самички, „нареченому” не завадять швидкі ніжки. Переважно самець менший за самку і достатньо рухливий, аби вчасно втекти. А забариться – „наречена” не відмовиться від дармової їжі, яка крутиться в неї під носом і перетвориться на „вдову”.

¹Про ритуальні пісні та танці у тварин читай „КОЛОСКУ”, № 7/2012

Павук бродячий (Пізаура -Pisaura)

Емпідна або „танцююча муха”

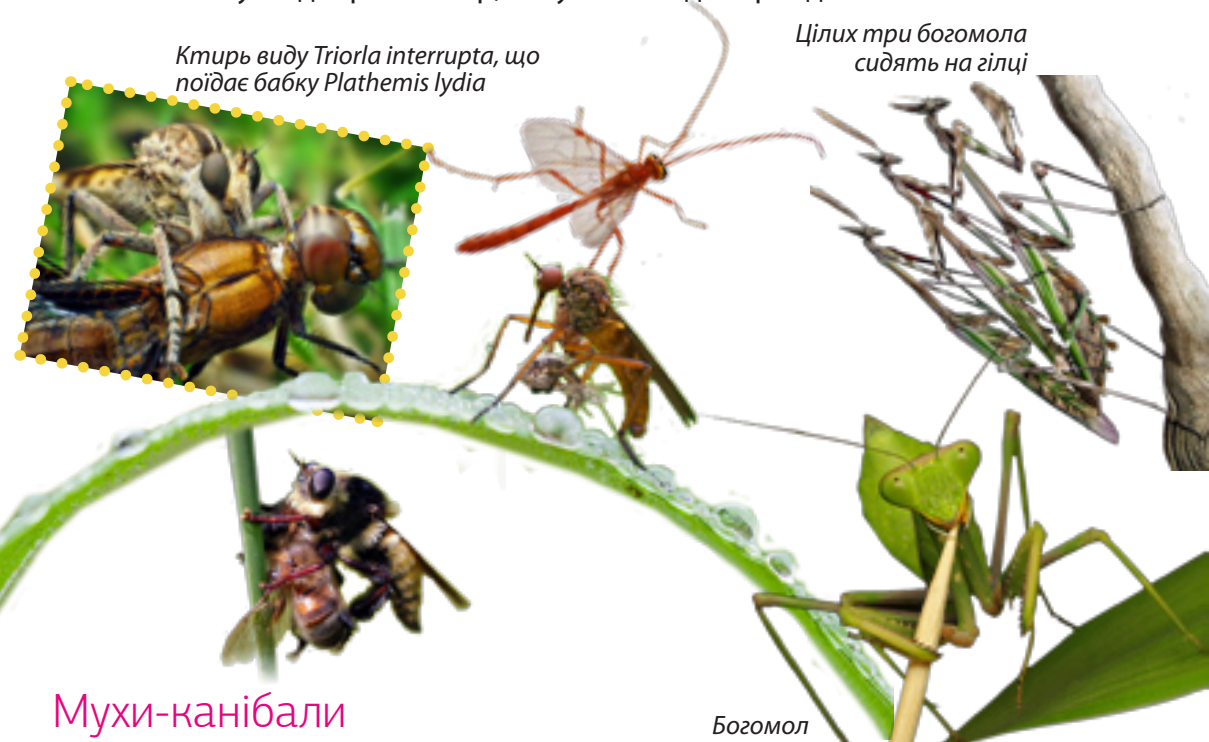
Самець павука Pisaura, натрапивши на слід готової до спарювання самки, ловить мушку, замотує її у павутину і формує пухкий срібний кокон. Знайшовши самицю, він дарує їй цей запакований смакотулик. Самичка наближається, впинається хеліцерами в кокон і висмоктує мушку. Саме цей момент найсприятливіший для самця, який хоче залишити по собі нащадків.

„Нешлюбні” манери

Варто зазначити, що у багатьох павуків ритуал обдаровування самички не завжди має на меті вгамувати її апетит. Часто він слугує сигналом до спарювання. Тоді голодний самець сам висмоктує кокон з мушкою ще до зустрічі з „нареченою” або забирає свій подарунок назад після шлюбної церемонії. Ось такий невихований павучок. Можливо, саме для того, щоб навчити інших павуків добрих манер, павучиха і з’їдає кривдника?

Ктир'я виду *Triorla interrupta*, що поїдає бабку *Platthemis lydia*

Цілих три богомола сидять на гілці

Мухи-канібали

Богомол

Подарунками супроводжуються залицяння мух з родин ктирів (Asilidae), біттаків (*Bittacus tipularius*), богомолів (Mantide) та емпідних або „танцюючих мух” (Empididae). Як і павуки, самці цих хижих комах приносять „коханій” мушку, щоб не ризикувати власним життям і випадково не потрапити на „весільний стіл” замість страви.

Частування у нехижих

У нехижих тварин ритуал пригощання нареченої є проявом готовності обох тварин до спарювання. Деякі тропічні клопи приносять коханим у подарунок насіннячко фікуса. Птахи пірникози – дарують жмут травички з дна водоймища. А самець комахи панорпи (*Panorpa communis*) з родини справжніх скорпійонниць годують своїх обраниць з вуст в уста, відригуючи під час спарювання крапельки рідини, які самки приймають як частування. Оце так любощі! А зазвичай панорпи живляться свіжими трупами тварин або нектаром квітів.

Самці деяких комах пригощають самичку власною слинкою, інші – імітують годування, торкаючись ротом до рота. Таку імітацію зоологи називають ритуальним годуванням. А нам такий ритуал нагадує поцілунки.

Конкурс рукодільників

Серед емпідних або „танцюючих” мух є деякі види (наприклад, альпійська муха-кравець), представники яких за допомогою павутинних залоз плетуть легенький кулястий кокон-балончик чи дивовижну крихітну вуаль. Для самців, які плетуть вуалі та балончики, подарунок потрібний не для захисту від голодної самки. Він – ритуальний сигнал до спарювання. І смачна мушка, і красива кулька, і вуаль є матеріалізованою пропозицією „руки і серця”. Вони не лише виконують роль подарунків, але й демонструють майстерність самця. Самці-рукодільники збираються у зграйки і літають, показуючи свою вправність. Критерії вибору „нареченого” знають лише „наречені”.

Панорпи (*Panorpa communis*)

Птахи пірникози

Птахи пірникози

Не все, як у людей

Шлюбні церемонії з демонстрацією предмета як сигналу до спарювання, а не частування, є порівняно молодими інстинктами. Вони, як і інші шлюбні ритуали, успадковуються на генетичному рівні, і тварини народжуються зі складними інстинктами.

Натомість у людей весільні традиції та ритуали передаються з покоління в покоління інформаційними каналами. Ще сто років тому українські дівчата готували весільний посаг (вишивані рушники, гаптований одяг, постільну білизну), щоб показати своє вміння майбутньому чоловікові. І не дивно, адже життя в шлюбі вимагає багатьох навичок: вміння куховарити та доглядати за дітьми, здійснювати дрібний ремонт, прибирати житло тощо. Подружжя удосконалює ці навички впродовж всього життя.

У тварин, навпаки, майстерність демонструють переважно самці. Самці птахів будують гнізда або принаймні починають їх будувати, а деякі з них на період спарювання будують альтанки і дуже ретельно та зі смаком прикрашають їх. Про це ми поговоримо наступного разу.

Далі буде.

